GİYSİDE ŞER'İ BİR ÖLÇÜ

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salâtü Selâm Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Ehlinin, Sahabesinin ve de kıyamete kadar onları dost edinen herkesin üzerine olsun.

Her müslümanın başlıca görevi Allah Rasûlü'nü sevmek, emirlerine uyup yasaklarından kaçınarak getirmiş olduğu haberleri tasdiklemek suretiyle ona itaatte bulunmaktır. Kelime-i Şehadet ancak bu şekilde gerçek anlamına kavuşur ve kişiye sevap kazandırdığı gibi cezadan kurtulmasını sağlar. Bunun göstergesi de emir, yasak ve uygulama alanında söz, inanç ve eylem bütünlüğü içerisinde olmak, bizden önceki mü'minlerin emir ve yasaklar karşısında "İşittik ve itaat ettik" şeklinde ortaya koydukları tavrı kendimize örnek almaktır

Nitekim Allah Rasûlü şöyle buyurmaktadır:

"İyi bilin ki, bana Kur'anla birlikte onun misli verildi. Dikkat edin, karnı tok sırtı pek bir adamın koltuğuna yaslanarak: Kur'an size yeter. Ondaki haramları haram, helalleri helal bilin yetişir, demesi yakındır. Şüphesiz Allah Rasûlü'nün haram kıldığı da Allah'ın haram kıldığı gibidir."[1]

"Hatırlat! Şüphesiz hatırlatma, mü'minlere fayda verir" (Zariyat, 51/55)

İsbal, sözlük anlamıyla "elbiseyi yere doğru uzatmak"tır. Bir kimse giysisini uzun tutar, yere salarsa *"Esbele Fulanun Siyabehu"* denilir.[2]

Giyside Vacip ve Müstehap Olan Sınırlar

İbn Ömer *radıyallahu anh* şöyle rivayet eder: İzarım (belden aşağıya giyilen giysi) gevşemiş bir haldeyken Allah Rasûlü'ne rastgeldim. Bana

"Abdullah! İzarını kaldır" diye ihtarda bulundu. Kaldırdım ancak bu onu tatmin etmemişti *"Daha da kaldır"* dedi. Ben hâlâ onun dediği mikdarı araştırırken bazıları "Nereye kadar" diye sordu. Allah Rasûlü *"baldırların yarısına..."* diyerek karşılık verdi.[3]

Huzeyfe *radıyallahu anh.* şöyle der: Allah Rasûlü baldır kaslarımı tutarak *"İşte izarın yeri burasıdır. Daha da indireceksen aşık kemiklerini (ayak bilek kemiklerini) geçmeyecek kadar indir. Ancak izarın aşık kemiklerini (ayak bilek kemiklerini) aşmasın"* buyurdu.[4]

Enes b. Malik *radıyallahu anh* der ki: Allah Rasûlü *"İzar, baldırın yarısına dek salınacaktır"* buyurunca baktı ki bu, müslümanlara ağır gelmektedir. Sonra *"Aşık kemiklerine (ayak bilek kemiklerine) kadar. Ancak bundan aşağısında hayır yoktur"* buyurdu.[5]

Allah Rasûlü *"Müminin (giysi), baldır kaslarına kadardır. Bundan aşağısı ateştedir"* buyurmuştur.[6]

İbn Hacer şöyle der: Özetle erkekler için iki durum söz konusudur.

a) Müstehab olan sınır: Bu, izarı baldırın yarısında tutmak.

b) Caiz olan sınır: Bu, da izarı aşık kemikleri (ayak bilek kemikleri) üzerinde tutmaktır.[7]

---

1 Ebû Dâvûd-Sahih.

2 Abdullah Yolcu, Giyside Şer'i Bir Ölçü, Guraba Yayınları El Broşürleri.

3 Muslim.

4 Tirmizî-Sahih.

5 İmam Ahmed/Müsned 3/140. Hadis sahihtir.

6 İmam Ahmed, Müsned 26255. Hadis sahihtir.

7 Fethul Bari 10/220.

Abdullah Yolcu, Giyside Şer'i Bir Ölçü, Guraba Yayınları El Broşürleri.

İsbali Kınayan Hadisler

“Allah, izarını uzatan kimsenin yüzüne bakmaz.”[8]
“İzarın aşık kemiğini (ayak bilek kemiğini) aşan kısmı ateştedir.”[9]
Şüreyd der ki: Allah Rasûlü giysisini uzun tutan bir kimseyi görünce derhal yanına koşup *“İzarını kaldır ve Allah’tan kork”* diyerek onu uyardı.
Adam: “Ben zayıfım, bacaklarımın çirkin görünmesinden korkuyorum” deyince
“İzarını kaldır. Allah’ın yarattığı herşey güzeldir” buyurdu. Bu adam daha sonra hep izarını baldırının yarısına kaldırmış olarak görüldü.[10]
Allahu Ekber! Şu duruma bir bakın!...
Allah’ın Rasûlü davetçilerin önderi yaratılmışların en şereflisi, bir adamın peşinden koşarak ona iyiliği emrediyor, onu kötülükten alıkoyuyor...
Rasûlullah’ın bu davranışı eğer bir şeye delalet ediyorsa, o da şüphesiz bu işin azameti, önemidir. Davetçilerin Rasûlullah’ın bu davranışı üzerinde durup düşünmeleri gerekmektedir. Bu işi önemsemez tavırlar takınmakta acele etmemelidirler. Eş’as b. Süleym şöyle der:
“Halamı, amcasından şöyle naklederken işittim -Medine’de yürürken arkamdan birinin:
- *İzarını kaldır. Böylesi takvaya daha uygundur-,* dediğini duydum. Baktım ki bu kimse Allah’ın Rasûlüdür. Dedim ki:
-Ey Allahın Rasûlü! “Bu giydiğim değersiz bir aba’dır.” Şöyle karşılık verdi.
-Ben senin için örnek değil miyim? Ona baktım, izarı baldırının yarısına kadardı.”[11]
Peki, ey giysisini uzun tutan kişi!... Allah Rasûlü sana, Ben senin için örnek değil miyim? Deyince ne şekilde mazeret uyduracak ona ne şekilde yanıt vereceksin?...
Allah Rasûlü şöyle buyurur:
“*Namazda giysisini uzun tutan kimsenin helal ve haram noktasında Allah’tan bir nasibi yoktur.*”[12]
Hadise göre namazda elbisesini uzun tutan kimse Allah’ın ne helal ne de haram kıldığına iman etmemiş sayılır. Allah’ın dininden nasibi yoktur.
“*İzarın aşık kemiklerini (ayak bilek kemiklerini) aşan kısmı ateştedir.*”[13]
“*Allah, kıyamet günü üç kişiyle ne konuşur ne onlara bakar ne de onları temize çıkartır. Onlara acıklı bir azap vardır. Bu üç kişi: İzarını yere salan, başa kakan ve malını yalan yere yemin ile satan. Allah’ın bakmaması, merhamet etmesidir. Allah bu kimselere rahmet nazarıyla bakmaz, onlara acımaz.*
“*Kibir ederek elbisesini sürüyen kimsenin Allah kıyamet günü yüzüne bakmaz*”
Allah Rasûlü’nün bu sözünü duyan Ebubekir
- Ey Allah’ın Rasûlü! Giysimin bir yarısı elimle devamlı tutmazsam gevşeyip sarkıyor.
Başka bir rivayette -İzarım bir yanından düşüyor. Bir başka rivayette -İzarımın bir yanı düşüyor, şeklinde halini arzedince Allah Rasûlü
-*Şüphesiz sen bunu kibir olsun diye yapanlardan değilsin.*
Başka bir rivayette -*Sen, onlardan değilsin.*
Bir başkasında -*Sen bunu kibir için yapıyor değilsin,* buyurmuştur.”[14]

---

8 Nesai-Sahih.
9 Buhârî.
10 Mьsned, Sahihtir, 4/390.
11 Tirmizi, email. Sahihtir.
12 Ebu Davud-Sahih.
13 Ebû Dâvûd-Sahih.
14 Buhвro. Ziyadeler sьnenlerde mevcuttur.
Abdullah Yolcu, Giyside Şer’i Bir Ölçü, Guraba Yayınları El Broşürleri.

İsbal (Elbiseyi Aşık Kemiklerini Aşacak Şekilde Uzatma) Konusunda Alimlerin Görüşleri

Sahabeden hiç bir kimsenin elbisesini yere kadar uzun tutmuş olduğu nakledilmemiştir. Aksine tümü isbali büyük günahlardan ve kibirden sayarak ondan sakındırmıştır. Zira onlar Allah Rasûlünün "*İsbalden sakın!... Şüphesiz o kibirdendir*"[15], buyruğunu bilmekteydiler. Allah Rasûlü, isbali mutlak surette kibirden saymış herhangi bir kayıt zikretmemiştir. Giysisini kibir için uzatmadığını söyleyenlerin bu tavrı kibre kapı açmaktır.

Ebu Bekir İbn'ul Arabî der ki -Bir kimsenin giysisini topuklarının üzerine düşecek şekilde tutarak -Ben bunu kibir için yapmıyorum, diye iddia etmesi caiz değildir. Zira nehyin lafzı onu da kapsamaktadır. Lafzı hüküm olarak alıp, bu hüküm beni bağlamaz; çünkü gerekçesi beni kapsamıyor şeklinde bir yaklaşım da doğru değildir. Böyle bir yaklaşım sahibinin, giysisini belirtilen hizadan aşağıda tutması bizzat bu şahsın kibrinin göstergesidir.[16]

İmam Buhari, Sahih'inde şöyle bir bâb başlığı kullanmıştır. (İzarı Kibir Olmaksızın Sürünen Kimse Bâbı) Yine bu konudaki başka bir babda şu başlığı kullanmıştır. (Kibirden Dolayı Giysisi Sürünen Kimse Bâbı) Diğer bir bâb başlığı olarak da (Aşık Kemiklerini Aşan Miktarın Ateşte Olduğu Bâbı) ibaresini kullanmıştır. Bu son bâbda ateşle tehdit eden hadisleri zikrederek ayak bileklerini aşan kısmın haramlığını tasdik etmiştir.

Kimilerinin Ebu Bekir hadisini, kibir kastı gütmeksizin isbalin kerahatine delil getirmesi yanlıştır. Zira Ebu Bekir *radıyallahu anh* elbisesini uzun tutmak kastıyla salmış değildir. Sorusu da zaten elbisesinin gevşeyip düşmesinin isbal hükmünü alıp almayacağının açığa kavuşması içindir. Ebu Bekir *radıyallahu anh* zayıf bünyeli bir kimse olduğundan izarı belinde durmamakta aşağı düşmektedir. Konu budur... Şüphesiz bu bir mazerettir. Zira elbisesi gerçekte kısadır. Yoksa bunda kimilerinin terziye gidip pantolonlarını aşık kemiklerini aşacak biçimde diktirmeleriyle bir benzerlik sözkonusu değildir. Böyle yapan kimse açıktan bir masiyet işlemiş, bile bile Allah Rasûlü'nün buyruğuna karşı gelmiştir. Özellikle de konuya delilleriyle vakıf olan bir kimse bu hareketinde mazur görülemez ve hadiste geçen tehditlerin muhatabı olur, Allah'ın azabını haketmiş sayılır. (Allah cümlemizi bundan korusun).

Kimileri de yasağın sadece izara (belden itibaren bacakları örtecek şekilde giyilen giysi) has olduğunu diğer giyim şekillerini (şalvar, pantolon vs.) kapsamadığını öne sürmüşlerdir. Delil olarak da Allah Rasûlü'nün *"İsbal, izar, gömlek ve sarıkta olur. Kim bunlardan birini yerde sürürse Allah kıyamet günü ona bakmaz"*[17] hadisini almışlardır. Bu görüşü red için ilim ehlinden nakiller yapacağız.

1) Hafız İbn Hacer der ki: Giysi tabiri, izarı ve diğer tüm giyim şekillerini kapsar.[18]

2) Taberi şöyle der: Hadiste izar ve rida sözlerinin kullanımı vardır. Ancak insanlar gömlek zırh vb. şeyler giydiğinde bunların hükmü de izarın hükmüne girer.[19]

3) İbn Hazm da şunları söyler: Bu, pantolon, izar, gömlek ve giyilen tüm nesneleri için alan genel bir hükümdür.[20]

4) Şeyhulislam İbn Teymiyye der ki: Gömlek, pantolon ve diğer giyim şekillerinin uzunluğu aşık kemiğini (ayak bilek kemiğini) aşmamalıdır. Allah Rasûlü'nden sabit olan hadislerde böyle gelmiştir.[21]

---

15 Ebu Davud-Sahih.

16 Fethul Bârî, 10/275.

17 Ebû Dâvûd-Sahih

18 Fethu'l-Bârî, 10/244

19 Fethu'l-Bârî, 10/244

20 Muhalla, 4/100

21 Mecmu'ul-Fetava, 22/144.

5) Allâme Abdullaziz b. Baz da şöyle der: Gerek gömlekte ve izarda, gerek pantolon ve şalvarda olsun isbal haramdır ve münkerdir. Bu, aşık kemiğini aşan kısımdır.[22]
6) Asrın muhaddisi büyük alim Muhammed Nasıruddin el-Albânî pantolon ve şalvardaki isbal hakkında -Aynı şekilde caiz değildir, diyerek gerekçesini şöyle açıklamıştır. Çünkü bizatihi izar kasdedilmemiş, her türlü giyim eşyası (izar, gömlek, pantolon vs.) bu hükmü almıştır. Bir müslümanın giysisini aşık kemiklerini aşacak surette uzun tutması doğru değildir.[23]
Görüldüğü gibi giysinin türü isbal konusunda önemli değildir. Önemli olan şeriatin tespit ettiği ölçüdür. Giysiler örfe, iklime ve zamana göre değişebilir. Şeriatın tespit etmiş olduğu aşık kemiklerine (ayak bilek kemiklerine) kadar inme ölçüsü giysilerde aranan asıl şarttır.
Müslüman kardeşlerim!... İsbal konusu ciddi ve tehlikeli bir konudur. Sahabe nasıl onu hafife almadıysa siz de onu hafife almayınız. Hz. Ömer'in şehadeti esnasında yaşananlar bize bir örneklik teşkil edecektir. Kıssayı Buhari, Amir b. Meymun'dan aktarır... Genç bir adam gelip Hz. Ömer'e bir şeyler dedikten sonra döndü. Görüldü ki izarı yere değmektedir. Bunun üzerine Hz. Ömer genci bana çağırın dedi. Genç gelince ona
-Ey kardeşimin oğlu! Giysini kaldır. Bu hem giysin için temizlik hem de Rabbin için takvalı olmaktır. Diye nasihatta bulundu.
Allahu Ekber! Şu duruma bir bakın!... Hz. Ömer yaralanmış birazdan Rabbine kavuşacaktır. Ancak yine iyiliği emredip kötülükten sakındırmayı bırakmamıştır. Son nefesinde bile çabası budur. Oysa günümüzde böylesi bir durumda verilecek cevap şudur. Ümmet bunca tehlikedeyken ve dört yandan düşmanlarca kuşatılmışken bu konularla zaman harcamak gereksizdir. Nerde Ömer'in *radiyallahu anh* anlayışı, nerede bu anlayış!... Bu tür ictihatlar daha çok şeytanın birer giriş kapısı niteliğindedir. Allah basiret versin...
Son olarak diyorum ki kibir için olsun/olmasın isbalin hükmü aynıdır. Ancak kibirle yapanın günahı daha büyüktür. Kibirden dolayı isbalde bulunanlara Allah kıyamet günü bakmayacak, onlarla konuşmayacak ve onları temize çıkarmayarak benzer acı bir azaba çarptıracaktır. Kibir olmaksızın isbalde bulunan ise aşık kemiğinden aşağısı ateşte yanmak suretiyle cezalandırılacaktır.
Özetle şu hususlardan dolayı isbalin haramlığı anlaşılabilir:
a) Hadislerde geldiği gibi kibir için olsun/olmasın isbalde bulunanın cehennem azabıyla tehdit edilmesi.
b) Giysiyi baldırın yarısına veya aşık kemiklerinin (ayak bilek kemiklerinin) üstüne kaldırmakla emrolunmak.
c) Giysisi baldırının yarısına gelen Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'i örnek almakla emrolunmak.
d) Giysiyi yere doğru uzatmak kibre yol açar, kibre benzer. Oysa şeriat haramlara giden yollara engel koyar. (Seddü'z-Zerai)
e) İsbal, kadınlara benzeyiştir.
f) İsbalde israf sözkonusudur.
g) İsbalde bulunan kimse giysisinin yer'e yakın kısmının pisliğe bulaşıp bulaşmadığından emin olmaz.[24]

Kadınlarda İsbal

Allah Rasûlü
-kim elbisesini kibirle sürürse Allah kıyamet günü ona bakmaz, buyurunca Ümmü Seleme Validemiz
-Peki, kadınlar elbiselerinin eteklerini nasıl yapacaklar? Diye sormuştur. Allah Rasûlü

---

22 Kitab'ud-Da've, 1/221
23 H. 1407 yılı Muharrem ayında doldurulmuş bir kasetten.
24 Abdullah Yolcu, Giyside Şer'i Bir Ölçü, Guraba Yayınları El Broşürleri.

-Bir karış salarlar diye cevaplamış Ümmü Seleme Validemiz
-O zaman ayakları görünür, diye görüş bildirince Allah Rasûlü
-Bir zira salsınlar ve bunu aşmasınlar, buyurmuştur.[25]
Hafız İbn Hacer der ki -Bu kadınların avretini örtme ihtiyacından kaynaklanan bir haldir. Zira kadınların ayakları tümüyle avrettir.[26]
İsbal hakkında gelen korkunç tehditlere rağmen yazık ki müslümanların pek çoğu pantolonunu, şalvarını aşık kemiğinden aşağı olacak şekilde uzun tutup yerde sürümektedir. Oysa pantolon da, şalvar da izarın hükmünü almaktadır.
"İzar türünden aşık kemiğini (ayak bilek kemiğini aşan herşey ateştedir"[27]
İsbal açık bir münker ve çirkin bir haramdır. Ayrıca büyük günahlardandır. Müslüman bu konuda Allah'tan korkmalı ve tevbe etmelidir. Allah'ın gazabı ve cezasından sakınmak için elbisesini meşru ölçüden aşağıya uzatmamalıdır. Allah, tevbe edenlerin tevbesini kabul eder ve bağışlanma dileyeni bağışlar. O, tevbeleri çokça kabul eden ve çokça merhamet edendir. [28]

---

25 Tirmizî-Sahihtir.
26 Fethu'l-Bârî 10/259.
27 Silsiletü's-Sahiha Rakam: 2037.
28 Abdullah Yolcu, Giyside Şer'i Bir Ölçü, Guraba Yayınları El Broşürleri.